

e-ISSN 3083-6018

SOCIAL DEVELOPMENT: Economic and Legal Issues

<https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel>

Budget Control and Financial Audit in the Public Finance System under Martial Law and Digital Transformation

Tetiana Kladnytska ^{1*} • Liudmyla Sokolenko ² • Oksana Tsiupa ³

¹ *University of Economics and Entrepreneurship (Ukraine). Associate Professor at the Department of Accounting and Finance, PhD in Economics, Associate Professor.*

² *Private Higher Educational Institution "European University" (Ukraine). Professor at the Department of Economics, Finance and Accounting, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor.*

³ *Vasyl Stefanyk Carpathian National University (Ukraine). Associate Professor at the Department of Finance, PhD in Economics, Associate Professor.*

* **Corresponding Author**, e-mail: kladnitskaya.t@ukr.net

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Research Article

DOI:

[10.70651/3083-6018/2026.1.12](https://doi.org/10.70651/3083-6018/2026.1.12)

Received:

5 December 2025

Accepted:

10 January 2026

Published online:

18 January 2026

Copyright © 2026
by authors

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution—NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

The subject of the research is significant because of the necessity to guarantee effective and clear administration of public funds amidst martial law, which brings higher fiscal hazards and strain on the financial oversight mechanism. This grows particularly pertinent given the digital reshaping of budgetary oversight and state fiscal review, which ought to turn into instruments for boosting dependability and effectiveness in deploying budgetary resources. The objective of the research is to thoroughly support the theoretical premises and tangible pathways for enhancing budget supervision and state financial examination within the public finance structure during martial law and digital evolution, along with pinpointing methods to boost their performance, clarity, and responsibility through incorporating digital utilities and risk-focused methods. The following methods were used in the study: analysis and synthesis, induction and deduction, systemic and structural-functional approaches, comparative analysis, generalization, classification, logical-analytical method, tabular and graphical methods, abstraction method. This document offers a thorough examination of the budget oversight mechanism and national fiscal review during martial law and the digital evolution of public funds, pinpoints the function of treasury supervision, describes the main obstacles in the operation of financial inspection, and supports pathways for its continuing enhancement. The purpose of treasury monitoring in guaranteeing efficient administration of budget assets is described. The modalities, techniques, and instruments of budget supervision and national fiscal review are organized. The connection among budget supervision, national fiscal review, and treasury assistance is reviewed. The utilization of electronic instruments in governmental fiscal review and budget tracking is justified. Concrete suggestions are formulated to boost lucidity, responsibility, and effectiveness in deploying budgetary resources. The practical worth of the article rests upon the potential to employ the findings secured and the suggested advisories in the operations of budget and treasury oversight agencies, state fiscal review, to boost the effectiveness, clarity, and accountability of public money administration amidst martial rule and digital evolution.

KEYWORDS

budget control; state financial audit; digitalization of public finances; treasury control.

e-ISSN 3083-6018

СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК: економіко-правові проблеми

<https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel>

Бюджетний контроль та фінансовий аудит у системі публічних фінансів в умовах воєнного стану та цифрової трансформації

Тетяна А. Кладницька ¹ * • Людмила Ф. Соколенко ² •

Оксана П. Цюпа ³

¹ Університет економіки і підприємництва (Україна). Доцент кафедри обліку та фінансів, канд. екон. наук, доцент.

² Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет» (Україна). Професор кафедри економіки, фінансів та обліку, д-р екон. наук, доцент.

³ Карпатський національний університет імені Василя Стефаника (Україна). Доцент кафедри фінансів, кандидат екон. наук, доцент.

* Автор-кореспондент, e-mail: kladnitskaya.t@ukr.net

СТАТТЯ

АНОТАЦІЯ

Дослідниця

DOI:

[10.70651/3083-6018/2026.1.12](https://doi.org/10.70651/3083-6018/2026.1.12)

Отримана:

05.12.2025 р.

Прийнята:

10.01.2026 р.

Опублікована:

18.01.2026 р.

Авторське право

© 2026 авторів

Цей твір ліцензовано на умовах Ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна 4.0 Міжнародна» (CC BY-NC 4.0).

У статті здійснено комплексний аналіз системи бюджетного контролю та державного фінансового аудиту в умовах воєнного стану й цифрової трансформації публічних фінансів. Це стає особливо актуальним з огляду на цифрову трансформацію бюджетного контролю та фінансового аудиту, які є інструментами підвищення надійності та ефективності розподілу бюджетних ресурсів. Метою дослідження є всебічне обґрунтування покращення бюджетного контролю та державного фінансового аудиту в структурі державних фінансів під час воєнного стану та цифрової еволюції, а також визначення методів підвищення їхньої ефективності, чіткості та відповідальності орієнтованих на ризик. У дослідженні використовувалися такі методи: аналіз та синтез, індукція та дедукція, системний та структурно-функціональний підходи, порівняльний аналіз, узагальнення, класифікація, логіко-аналітичний метод, табличний та графічний методи, метод абстракції. Охарактеризовано роль казначейського контролю у забезпеченні ефективного управління бюджетними ресурсами. Систематизовано форми, методи та інструменти бюджетного контролю і державного фінансового аудиту. Досліджено особливості функціонування системи публічних фінансів в умовах воєнного стану. Оцінено вплив воєнних ризиків на організацію бюджетного та казначейського контролю. Досліджено напрями цифровізації публічних фінансів та їх вплив на трансформацію механізмів фінансового контролю. Запропоновано вектори поліпшення системи бюджетного контролю та державного фінансового аудиту з огляду на цифрову трансформацію. Розроблено практичні поради стосовно збільшення прозорості, підзвітності та дієвості застосування бюджетних асигнувань. Практична цінність дослідження полягає в потенціалі використання отриманих висновків та запропонованих рекомендацій у діяльності бюджетного та казначейського контролю, державного фінансового аудиту, з метою підвищення ефективності, прозорості та відповідальності управління державними коштами в умовах воєнного правління та цифрової еволюції.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

бюджетний контроль; державний фінансовий аудит; цифровізація публічних фінансів; казначейський контроль.

1. Introduction

У сучасних умовах воєнного стану система публічних фінансів України функціонує в режимі підвищеного фіскального навантаження. Значні обсяги видатків на оборону, соціальну підтримку населення та відновлення критичної інфраструктури зумовлюють необхідність посилення бюджетного контролю й державного фінансового аудиту. Водночас прискорене цифрування публічних фінансів формує нову парадигму фінансового контролю.

Попри суттєвий потенціал цифрових інструментів, їх практичне використання супроводжується низкою системних проблем, зокрема фрагментарністю інформаційних систем, відсутністю аналітичних спроможностей та наростанням кіберзагроз. Наявні наукові підходи переважно фрагментарно висвітлюють проблематику адаптації контрольних інструментів до кризового середовища, залишаючи поза увагою комплексний аналіз взаємодії бюджетного, казначейського контролю та державного фінансового аудиту [8, с. 38].

Недостатньо дослідженими залишаються питання інтеграції цифрових платформ у єдину екосистему управління публічними фінансами, зокрема в частині синхронізації інформаційних потоків між органами казначейства, суб'єктами державного фінансового аудиту та розпорядниками бюджетних коштів. Обмежено представлено наукові розробки щодо застосування ризикоорієнтованих і дата-аналітичних підходів у реальному часі для превентивного виявлення бюджетних порушень в умовах підвищеної невизначеності. Окремої уваги потребує проблема інституційної узгодженості суб'єктів фінансового контролю, оскільки чинна модель характеризується дублюванням функцій, асиметрією повноважень та недостатнім рівнем координації [9, с. 42]. В умовах воєнного стану та зростання обсягів соціальних і відновлювальних видатків особливої ваги набуває врахування соціальних та гендерних аспектів використання бюджетних ресурсів, що потребує інтеграції відповідних підходів у систему державного фінансового контролю. Водночас практично відсутні комплексні дослідження, спрямовані на оцінювання впливу цифровізації на результативність казначейського контролю саме у воєнний період, а також на формування адаптивних механізмів державного фінансового аудиту з урахуванням кіберризиків і обмежених адміністративних ресурсів.

2. Literature Review

Вивченням питань бюджетного контролю та фінансового аудиту у системі публічних фінансів в умовах воєнного стану та цифрової трансформації займалися багато дослідників. Зокрема, O. Ivanova et al. [8, с. 38] розглядали модель цифрового механізму державного фінансового контролю та стратегічні завдання його розвитку, підкреслюючи необхідність єдиного цифрового середовища і ризик орієнтованого підходу у публічних фінансах. V. Kadala, O. Guzenko [9, с. 42] аналізує публічний (державний) фінансовий контроль як інструмент оцінки діяльності державних підприємств у турбулентних умовах, включаючи воєнний стан, і окреслює правові та процедурні аспекти контролю. D. Tereshchenko et al. [27, с. 293] обґрунтували роль цифровізації аудиту публічних фінансів у кризових умовах (включно з війною), підкреслили важливість реального часу моніторингу та аналітики великих даних.

N. Zhydovska, L. Petryshyn [32] досліджували сучасні підходи до державного фінансового контролю як інструмента забезпечення ефективності використання бюджетних ресурсів і підкреслюють намір удосконалювати форми та методи контролю. S. Yushko [31, с. 25] досліджує прозорість бюджетних процесів та її роль у забезпеченні ефективного контролю публічних фінансів у контексті децентралізації бюджетної системи України. Y. Radionov [21, с. 29] вивчає роль державного фінансового контролю та аудиту у сучасних умовах, зокрема під час воєнного стану, й акцентує увагу на реформуванні системи контролю видатків бюджету.

N. Davydenko, D. Sydorenko [5, с. 92] досліджували прозорість бюджетних операцій в Україні та виклики її впровадження у воєнний період, підкреслюючи значення відкритих даних і публічної доступності інформації. T. Melnyk et al. [15, с. 63] розглядали стан і перспективи розвитку системи внутрішнього фінансового контролю в бюджетних установах, що також має значення для формування цілісної системи контролю публічних фінансів. V. Demianushyn, O. Shmyhel [6, с. 151] вивчав особливості казначейського обслуговування у забезпеченні

ефективного управління місцевими фінансами. S. Bei et al. [1] аналізували показники виконання Державного бюджету України за доходами з метою пошуку альтернативних шляхів наповнення бюджету.

T. Polzer et al. [19, с. 450] систематизували міжнародні підходи до гендерно-орієнтованого бюджетування та наголошують на необхідності включення гендерної перспективи на всіх етапах фінансового циклу для побудови справедливих і ефективних політик. P. Canestrini et al. [4, с. 77] досліджували сприяючі та перешкоджаючі умови, що взаємодіють під час впровадження процесу гендерно-орієнтованого бюджетування (ГОБ) для включення гендерної перспективи до системи бухгалтерського обліку з метою покращення гендерної рівності. O. Tsiupa et al. [28, с. 288] досліджували сучасний стан та переваги застосування гендерного підходу в бюджетному процесі України. Авторами надано рекомендації щодо забезпечення сталості застосування цього інструменту в країні.

M. Sadkaoui et al. [23, с. 8] зазначили, що у кризах важливо мати спеціальні механізми бюджетного реагування: відкриті «спеціальні казначейські рахунки» для розподілу коштів на надзвичайні потреби. Автори зазначають, що державний фінансовий контроль під час криз повинен бути комплексним та інтегрованим у систему бюджетного менеджменту. L. Mukhamedyarova et al. [17] вказували, що ефективний контроль на місцевому рівні – це частина загальної стратегії державного фінансового контролю в кризах, оскільки бюджетні виклики у такій ситуації вимагають координації між центральними та місцевими структурами.

3. Problem Statement

Метою статті є комплексне дослідження трансформації бюджетного контролю та державного фінансового аудиту в системі публічних фінансів в умовах воєнного стану й цифрової трансформації, а також обґрунтування напрямів підвищення їх ефективності.

4. Methods and Materials

Методологічну основу дослідження становить поєднання загальнонаукових і спеціальних методів пізнання економічних явищ та процесів. У роботі використано: методи аналізу та синтезу – для розкриття теоретичної сутності бюджетного контролю, державного фінансового аудиту та казначейського контролю; індукції та дедукції – для формування узагальнень і авторських висновків; системний підхід – для обґрунтування концептуальної моделі системи фінансового контролю в публічному секторі; структурно-функціональний аналіз – для з'ясування взаємозв'язків між компонентами контрольної системи; порівняльний аналіз – задля оцінки динаміки порушень бюджетного законодавства у 2021–2024 рр.; графічний та табличний методи – для показу результатів дослідження; узагальнення та абстрагування – для формування практичних порад.

5. Results and Discussion

Бюджетний контроль є невід'ємним елементом системи управління публічними фінансами, який спрямований на забезпечення законності, ефективності, цільового використання та підзвітності бюджетних коштів. Науковці визначають його як комплекс заходів, що здійснюються державними органами та їхніми структурними підрозділами з метою контролю за формуванням, розподілом і використанням державного бюджету [32]. Бюджетний контроль має кілька функціональних аспектів: фінансово економічний, що забезпечує ефективність витрачання коштів; правовий, який гарантує відповідність бюджетних операцій законодавству; і організаційно управлінський, що координує діяльність розпорядників коштів та контролюючих органів.

Державний фінансовий аудит виступає ключовим інструментом реалізації бюджетного контролю, виконуючи функцію перевірки відповідності бюджетних операцій встановленим нормам та ефективності використання ресурсів. Він включає аудит законності, доцільності та ефективності (value-for-money audit), який забезпечує прозорість фінансової діяльності

державних органів і підзвітність перед суспільством [9, с. 42]. При цьому державний фінансовий аудит, за часом проведення, поділяється на: попередній, поточний, наступний (остаточний).

Казначейський контроль у цьому контексті виконує специфічну роль – він забезпечує оперативний моніторинг руху бюджетних коштів, перевірку їх цільового використання та відповідності затвердженим фінансовим планам. Поєднання бюджетного контролю, державного фінансового аудиту та казначейського супроводу створює цілісну систему контролю, яка здатна забезпечити не лише постфактумний аналіз, а й превентивне запобігання фінансовим порушенням [21, с. 29]. Казначейський контроль є важливим інструментом забезпечення ефективного управління бюджетними ресурсами та одним із ключових елементів системи публічних фінансів. Він реалізується через механізми оперативного моніторингу бюджетних коштів, перевірку їх відповідності затвердженим фінансовим планам та контроль цільового використання ресурсів.

Крім того, казначейський контроль забезпечує своєчасне виконання бюджетних зобов'язань, що особливо важливо в умовах воєнного стану, коли державні видатки потребують гнучкого і оперативного реагування. Він взаємодіє з державним фінансовим аудитом та органами внутрішнього контролю, створюючи єдину систему моніторингу, що підвищує прозорість і підзвітність розпорядників бюджетних коштів [30]. Казначейський контроль, який здійснюється органами Державної казначейської служби України, є важливою складовою системи бюджетного контролю та виконує попередній контроль на етапах виконання бюджету. Аналіз даних офіційного сайту ДКСУ щодо кількості порушень, зафіксованих у попередженнях про неналежне виконання бюджетного законодавства у 2021–2024 рр., свідчить про активізацію контрольної діяльності в умовах зростання бюджетного навантаження та воєнного стану (рис.1).

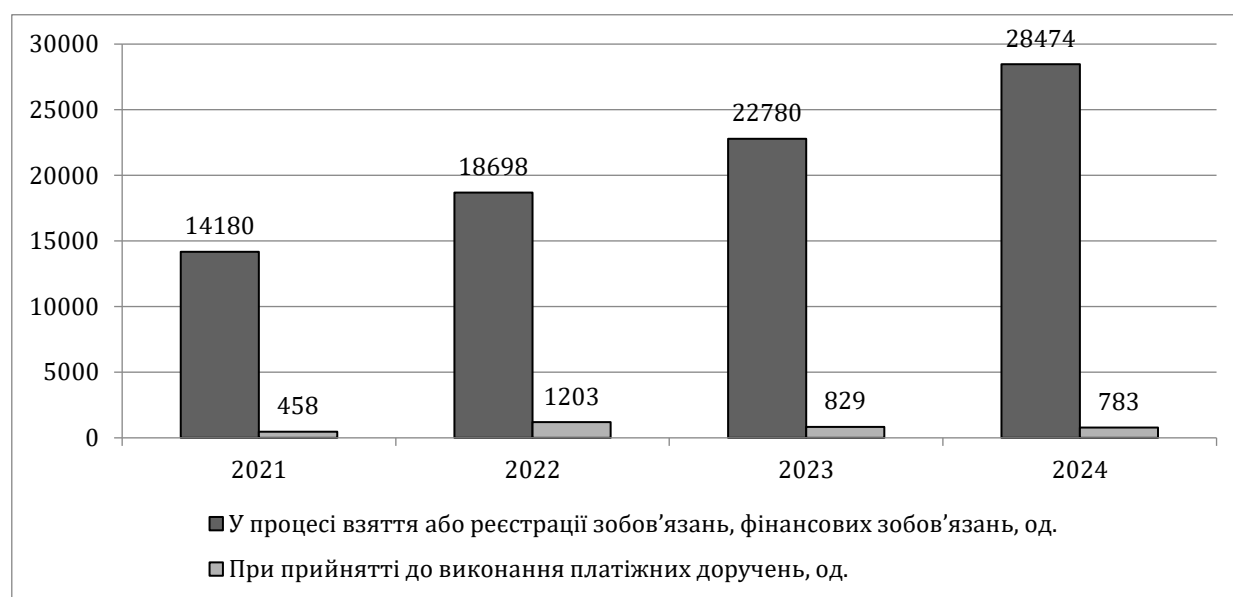

Рис. 1. Порушення бюджетного законодавства, виявлені органами ДКСУ за державним і місцевими бюджетами у 2021–2024 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [26].

Упродовж аналізованого періоду простежується тенденція до збільшення кількості попереджених порушень. При цьому понад 80 % таких порушень припадає на місцеві бюджети, що пояснюється розширенням фінансових повноважень органів місцевого самоврядування та збільшенням обсягів бюджетних операцій на місцевому рівні.

Для комплексного розуміння системи контролю публічних фінансів доцільно розглянути форми, методи та інструменти, що застосовуються на різних рівнях управління бюджетними ресурсами. Бюджетний контроль, казначейський контроль та державний фінансовий аудит мають специфічні завдання та способи реалізації, однак їхня взаємодія забезпечує цілісну систему фінансового контролю. Представлена табл.1 систематизує ключові елементи кожного виду контролю та дозволяє наочно побачити, яким чином вони поєднуються для досягнення прозорості, підзвітності та ефективності використання бюджетних коштів.

Таблиця 1. Форми, методи та інструменти бюджетного, казначейського контролю та державного фінансового аудиту

Вид контролю	Форми	Методи	Інструменти
Бюджетний контроль	Попередній, поточний, постфактумний	Порівняльний аналіз видатків та призначень; аудит законності витрат; перевірка дотримання фінансових норм	Бюджетні довідки та звіти; системи планування та моніторингу; електронні бази даних
Казначейський контроль	Суб'єктний (розпорядники коштів), централізований (ДКСУ)	Перевірка відповідності платежів планам; аналіз залишків коштів; контроль цільового використання	Електронна система казначейського обслуговування (ЕСОБ); автоматизовані сервіси моніторингу платежів; аналітичні модулі прогнозування видатків
Державний фінансовий аудит	Поточний, камеральний, періодичний	Аналіз законності, доцільності та ефективності витрат; ризик-орієнтований підхід; аналітичні та порівняльні методи	Аудиторські програми та чек-листи; системи збору та аналізу фінансових даних; цифрові платформи для контролю фінансових операцій

Джерело: сформовано авторами на основі [3, с. 1; 11, с. 217; 22].

Ефективне управління бюджетними ресурсами потребує синтезу трьох рівнів контролю:

- бюджетний контроль забезпечує перевірку планування та дотримання фінансових норм;
- казначейський контроль дозволяє оперативно відслідковувати рух коштів та запобігати порушенням у реальному часі;
- державний фінансовий аудит оцінює законність, доцільність і ефективність використання бюджетних коштів, забезпечуючи підзвітність перед суспільством.

Поєднання форм, методів та сучасних інструментів контролю, особливо цифрових платформ та аналітичних сервісів, створює інтегровану, прозору та ефективну систему управління публічними фінансами, що набуває особливої значущості в умовах воєнного стану та цифрової трансформації бюджетного процесу. Комплексне використання форм, методів та інструментів бюджетного, казначейського контролю і державного фінансового аудиту забезпечує цілісну систему контролю публічних фінансів, що поєднує превентивний, поточний та постфактумний контроль [21, с. 29]. Ця система сприяє ефективному управлінню бюджетними ресурсами, мінімізації фінансових ризиків і підвищенню прозорості та підзвітності розпорядників коштів, особливо в умовах воєнного стану та цифрової трансформації.

Бюджетний контроль, державний фінансовий аудит та казначейський супровід є взаємопов'язаними елементами системи управління публічними фінансами, кожен з яких виконує специфічні функції, проте разом формують цілісну систему контролю та підзвітності бюджетних ресурсів. Бюджетний контроль зосереджений на плануванні, розподілі та цільовому використанні коштів. Він забезпечує дотримання фінансових і правових норм та створює основу для подальших перевірок і аудиту. Саме через механізми бюджетного контролю визначаються первинні точки ризику та пріоритетні напрями контролю.

Таким чином, ці три складові контролю перебувають у трикутній взаємозалежності:

1. Бюджетний контроль визначає правила та нормативні рамки використання ресурсів;
2. Казначейський супровід забезпечує оперативний контроль і запобігання порушень;
3. Державний фінансовий аудит оцінює підсумки та ефективність витрачання коштів.

Сучасне управління публічними фінансами потребує формування цілісної системи фінансового контролю, яка здатна забезпечити ефективне планування, розподіл і використання бюджетних ресурсів. У цьому контексті концептуальна модель системи фінансового контролю виступає як структурно-логічна основа, що поєднує три ключові компоненти: бюджетний контроль, казначейський супровід та державний фінансовий аудит (рис. 2). Казначейський супровід забезпечує оперативний моніторинг руху коштів, контроль цільового використання ресурсів та запобігання фінансовим порушенням у реальному часі [31, с. 25]. Державний фінансовий аудит здійснює постфактумну оцінку законності, доцільності та ефективності витрат, формуючи висновки та рекомендації для вдосконалення системи управління.

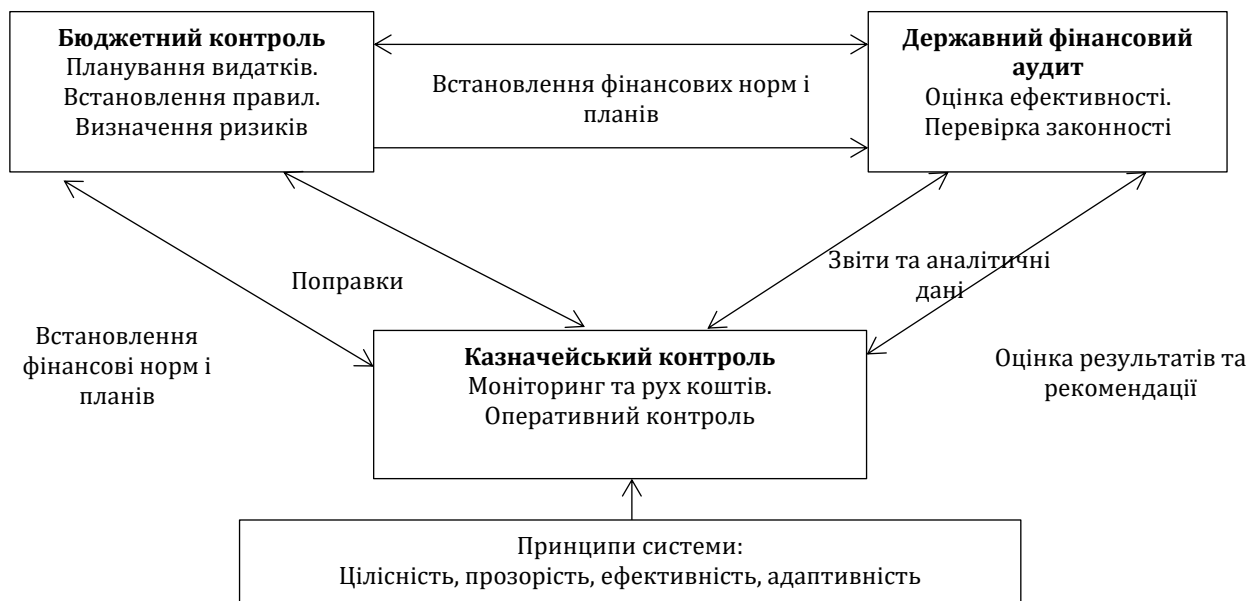

Рис. 2. Концептуальна модель системи фінансового контролю в публічному секторі

Джерело: побудовано авторами на основі [6, с. 151; 15, с. 63; 21, с.29].

Трансформація системи бюджетного контролю в умовах воєнного стану передбачає модернізацію форм, методів та інструментів контролю, інтеграцію цифрових технологій, автоматизацію процесів моніторингу та аудиту, а також впровадження ризик-орієнтованого підходу, що дозволяє ефективно реагувати на зміни в бюджетному середовищі [2, с. 62]. Важливим аспектом є забезпечення взаємодії між бюджетним контролем, казначейським супроводом та державним фінансовим аудитом для створення єдиної системи превентивного та постфактумного контролю.

Оцінювання ефективності системи державного фінансового контролю сьогодні потребує комплексного підходу. Сучасні міжнародні стандарти, пропонують оцінювати систему контролю за наступними індикаторами (табл.2):

Таблиця 2. Індикатори оцінки ефективності системи державного фінансового контролю в сучасних умовах

Група індикаторів	Показники
Інституційна незалежність та спроможність	Законодавчі гарантії незалежності; автономія бюджету органу контролю; рівень професійної сертифікації аудиторів
Результативність контрольної діяльності	Частка виконаних рекомендацій (%); обсяг відшкодованих коштів; кількість аудитів ефективності; рівень повторних порушень
Прозорість і підзвітність	Публічність звітів; регулярність оприлюднення інформації; доступ до відкритих даних; взаємодія з парламентом
Цифровізація та аналітика	Наявність автоматизованих систем моніторингу; використання Big Data; інтеграція з фінансовими ІТ-системами; рівень кіберзахисту
Антикризова адаптивність	Швидкість реагування на надзвичайні бюджетні рішення; контроль міжнародної допомоги; спеціальні процедури аудиту кризових програм
Координація внутрішнього і зовнішнього контролю	Обмін інформацією між органами; відсутність дублювання функцій; спільні перевірки
Макрофінансовий вплив	Вплив на рівень дефіциту; динаміка державного боргу; індекс сприйняття корупції; стабільність бюджетного виконання

Джерело: Сформовано авторами на основі [17; 23, с. 8].

Воєнний стан істотно впливає на структуру, механізми та пріоритети управління публічними фінансами, змушуючи державу швидко адаптувати бюджетну політику та контрольні процедури до нових умов. Основні особливості функціонування системи публічних фінансів у цей період можна виокремити у кількох напрямках (табл. 3):

Таблиця 3. Особливості функціонування системи публічних фінансів у період воєнного стану

Напрямок	Особливості	Практичне значення
Перерозподіл бюджетних ресурсів	Оперативне перенаправлення коштів на оборону, безпеку, соціальну підтримку, критичну інфраструктуру	Забезпечує швидке реагування на кризові потреби, пріоритетність видатків
Підвищення ролі контролю та аудиту	Посилення бюджетного контролю, казначейського супроводу та державного фінансового аудиту; ризик-орієнтований підхід	Мінімізація нецільового використання коштів, підвищення фінансової дисципліни
Адаптація нормативно-правової бази	Швидке внесення змін до законів та підзаконних актів, що регулюють бюджетний процес	Забезпечує легітимність рішень, гнучкість у бюджетуванні
Цифровізація та автоматизація процесів	Використання електронних платформ казначейського супроводу, аналітичних модулів, систем електронного документообігу	Оперативний моніторинг видатків, превентивний контроль, підвищення прозорості
Пріоритет фінансової стабільності	Орієнтація на стабільне функціонування держави та підтримку критично важливих сфер	Забезпечує стійкість фінансової системи, безперебійну роботу державних інституцій

Джерело: Сформовано авторами на основі [2, с. 62; 20].

У період воєнного стану та кризових обставин система публічних фінансів стикається з рядом ключових фіскальних ризиків, що ускладнюють ефективність бюджетного контролю. До них належать ризики нецільового використання коштів через прискорені фінансові рішення, фінансові та бюджетні дисбаланси, пов'язані з високими видатками на оборону та соціальні потреби, а також втрата контролю через спрощені процедури видатків і делегування повноважень. Додатково зростають ризики прозорості та підзвітності, а також технологічні загрози, пов'язані з цифровізацією контрольних процесів [29, с. 548]. Ці виклики вимагають швидкої адаптації контрольних процедур, інтеграції цифрових платформ, поєднання превентивного та постфактумного контролю і підвищення аналітичного потенціалу органів контролю для забезпечення оперативності, ефективності та прозорості управління бюджетними ресурсами. Значна частина бюджетних програм у воєнний період спрямована на соціальний захист, підтримку внутрішньо переміщених осіб, відновлення освітньої та медичної інфраструктури, що потребує врахування гендерно та віково диференційованого впливу видатків під час здійснення контрольних процедур.

В умовах воєнного стану та кризових викликів нормативно-правова база, що регулює бюджетний і казначейський контроль, зазнає значних змін з метою забезпечення гнучкості та оперативності управління бюджетними ресурсами шляхом внесення тимчасових законодавчих та підзаконних змін, що дозволяють прискорити погодження видатків на оборону, соціальні програми та відновлення критичної інфраструктури, водночас спрощуючи процедури бюджетного планування та фінансування [10, с. 141].

Зміни у нормативно-правовому регулюванні бюджетного та казначейського контролю спрямовані на адаптацію системи фінансового контролю до умов воєнного стану, забезпечення балансування між швидкістю бюджетних рішень і їхньою законністю, цільовим призначенням та ефективністю використання коштів, а також на інтеграцію цифрових інструментів для підвищення прозорості та підзвітності публічних фінансів [7, с. 143].

Зростання обсягів фінансових операцій, прискорений перерозподіл коштів на оборонні та соціальні потреби, а також підвищені ризики нецільового використання ресурсів вимагають застосування інноваційних інструментів управління та контролю. У цьому контексті особливого значення набуває цифровізація публічних фінансів, яка дозволяє інтегрувати автоматизовані системи казначейського супроводу, електронні платформи для аудиту та аналітичні модулі для оцінки ризиків. Впровадження цифрових технологій створює умови для оперативного моніторингу, підвищення прозорості та ефективності контролю, а також забезпечує інтеграцію бюджетного контролю, казначейського супроводу та державного фінансового аудиту в єдину систему управління публічними фінансами [24, с. 379].

Цифрові інструменти суттєво трансформують практику державного фінансового аудиту та бюджетного моніторингу, забезпечуючи швидкість, точність і прозорість контролю за бюджетними ресурсами. У державному фінансовому аудиті активно застосовуються електронні системи збору та обробки фінансових даних, які дозволяють аудиторам оперативно перевіряти великі обсяги транзакцій, виявляти аномальні операції та концентрувати зусилля на ризикових ділянках бюджету. Аналітичні модулі і системи ризик-орієнтованого аудиту автоматично визначають об'єкти з підвищеним ризиком порушень, що дозволяє ефективніше використовувати обмежені ресурси аудиторських органів [14].

Цифровізація публічних фінансів передбачає впровадження сучасних технологій та автоматизованих систем, що забезпечують підвищення ефективності бюджетного контролю та державного фінансового аудиту. У державному фінансовому аудиті та бюджетному моніторингу цифрові інструменти забезпечують оперативність, прозорість і підвищення ефективності контролю. Основні напрями цифровізації включають (табл. 4):

Таблиця 4. Напрями цифровізації публічних фінансів та цифрові інструменти з їх впливом на фінансовий контроль і аудит

Напрямок цифровізації	Цифрові інструменти	Вплив на механізми фінансового контролю та аудиту
Автоматизований казначейський супровід	Системи моніторингу руху коштів у реальному часі	Забезпечує контроль цільового використання ресурсів, швидке реагування на порушення, превентивний контроль
Електронні платформи для обробки фінансових документів	Електронний документообіг, подання звітності онлайн	Зменшує паперовий обіг, знижує людський фактор, підвищує точність перевірок
Аналітичні модулі та ризик-орієнтований контроль	Автоматичні системи аналізу фінансових операцій, визначення пріоритетних об'єктів контролю	Дозволяє концентрувати ресурси на найбільш ризикових ділянках, підвищує ефективність аудиту та моніторингу
Відкриті дані та інтегровані цифрові реєстри	Публічні фінансові портали, інтегровані бази даних	Підвищує прозорість, забезпечує підзвітність, дозволяє громадський контроль
Цифрові платформи для бюджетного моніторингу	Інтегровані системи контролю, аналітичні панелі	Дозволяє оцінювати ефективність витрат у реальному часі, інтегрує бюджетний контроль, казначейський супровід та аудит

Джерело: сформовано авторами на основі [18, с. 47; 27, с. 293].

Цифрові інструменти забезпечують суттєві переваги для підвищення прозорості бюджетного процесу. Вони дозволяють оперативно відстежувати рух бюджетних коштів, контролювати цільове використання ресурсів у режимі реального часу, зменшувати вплив людського фактора та помилок при обробці фінансових документів. Інтеграція електронних платформ, аналітичних модулів та відкритих даних забезпечує підзвітність державних органів, покращує доступ громадськості до інформації та сприяє запобіганню корупційним ризикам [18, с. 47]. Крім того, автоматизовані системи ризикоорієнтованого моніторингу дозволяють ефективно визначати пріоритетні ділянки контролю, концентруючи ресурси на найбільш вразливих сферах бюджету.

Разом із цим цифровізація має обмеження та потенційні ризики, особливо в умовах воєнних загроз і кіберризиків. До них належать можливість несанкціонованого доступу до фінансових даних, кібератаки на електронні платформи, технічні збої та помилки автоматизованих систем, а також обмежена готовність персоналу до роботи з новими технологіями. У цих умовах надзвичайно важливо поєднувати цифрові інструменти з механізмами резервного контролю, багаторівневої аутентифікації та навчання персоналу, щоб зберегти ефективність, безпеку та прозорість бюджетного процесу [25].

Аналіз застосування цифрових інструментів у державному фінансовому аудиті та бюджетному моніторингу демонструє, що цифровізація значно підвищує оперативність, прозорість та ефективність контролю за бюджетними ресурсами, дозволяє інтегрувати різні

рівні контролю та швидко виявляти ризикові фінансові операції. Водночас практика показує, що існують технічні, організаційні та кіберризикові обмеження, які потребують вдосконалення процедур контролю, адаптації нормативно-правової бази та підвищення аналітичного потенціалу органів державного фінансового контролю [18, с. 47].

У цьому контексті стає необхідним обґрунтувати напрями вдосконалення системи бюджетного контролю та державного фінансового аудиту, враховуючи як перспективи цифрової трансформації, так і виклики воєнного стану, щоб забезпечити максимальну ефективність, прозорість і підзвітність використання публічних фінансів (табл. 5).

Таблиця 5. Інституційне посилення бюджетного й казначейського контролю

Напрямок інституційного посилення	Конкретні заходи	Очікуваний ефект
Розширення повноважень контролюючих органів	Надання інструментів для блокування ризикових платежів; механізми швидкого реагування на критичні фінансові ситуації	Підвищення ефективності контролю, оперативне запобігання порушенням
Удосконалення організаційної структури	Формування спеціалізованих підрозділів для оборонних та соціальних видатків; координація між бюджетним контролем, казначейством і аудитом	Зниження дублювання процедур, усунення прогалин у контролі
Підвищення аналітичного потенціалу персоналу	Регулярне навчання співробітників; створення аналітичних груп для оцінки ризиків	Підвищення компетентності, можливість прогнозування порушень, ефективне використання ресурсів
Інтеграція цифрових платформ та автоматизованих систем	Впровадження єдиних електронних платформ для моніторингу та контролю; інтеграція казначейства, розпорядників коштів та аудиту	Своєчасний моніторинг, підвищення точності контролю, інтегрована система управління фінансами
Посилення прозорості та підзвітності	Публікація аналітичних звітів; використання цифрових інструментів для громадського контролю	Зростання прозорості бюджетного процесу, зниження корупційних ризиків

Джерело: сформовано авторами на основі [12; 13, с. 21].

В умовах воєнного стану система публічних фінансів стикається з підвищеними ризиками нецільового використання коштів, швидким перерозподілом ресурсів та обмеженістю контролюючих ресурсів. У таких умовах традиційні механізми бюджетного контролю та державного фінансового аудиту виявляються недостатньо ефективними, що вимагає системної інтеграції цифрових сервісів у єдину екосистему публічних фінансів. Інтеграція цифрових платформ дозволяє забезпечити моніторинг бюджетних операцій у режимі реального часу, автоматичну оцінку фінансових ризиків, швидке реагування на критичні видатки та підвищення прозорості фінансового процесу [16]. Інтеграція цифрових сервісів у систему публічних фінансів є ключовим чинником підвищення ефективності, прозорості та оперативності фінансового контролю в умовах воєнного стану. Основні напрями інтеграції цифрових сервісів, їхні функції та очікуваний ефект у кризових умовах подано у табл. 6.

Для підвищення прозорості та підзвітності розпорядників бюджетних коштів доцільно впровадити електронні платформи для подання фінансової звітності та документообігу, забезпечити централізоване зберігання даних і публікацію ключових показників виконання бюджету, що сприятиме громадському контролю та підвищенню довіри до державних фінансів. Одночасно необхідно застосовувати ризик-орієнтований підхід, зосереджуючи увагу на операціях із підвищеним ризиком порушень, посилювати внутрішні механізми підзвітності шляхом встановлення чітких процедур відповідальності та проведення внутрішніх аудитів, а також залучати громадські організації та незалежних експертів до оцінки ефективності використання коштів [13, с. 21]. Перспективним напрямом розвитку системи державного фінансового контролю є інтеграція гендерно та соціально орієнтованого підходу до оцінювання бюджетних рішень, що відповідає сучасним міжнародним стандартам належного врядування та забезпечує підвищення прозорості й справедливості використання публічних коштів [28, с. 288].

Таблиця 6. Інтеграція цифрових сервісів у єдину екосистему публічних фінансів в умовах воєнного стану

Напрямок інтеграції	Цифровий сервіс	Функція	Очікуваний ефект в умовах воєнного стану
Інтеграція систем казначейства, розпорядників коштів та аудиту	Єдина платформа моніторингу бюджетних операцій	Контроль за рухом коштів у реальному часі, координація органів контролю	Оперативне виявлення ризикових або критично важливих видатків (оборона, соцпідтримка), швидке прийняття рішень
Аналітичні модулі та ризик-орієнтований моніторинг	Автоматичне визначення високоризикових операцій	Пріоритетна перевірка транзакцій з підвищеним ризиком	Оптимізація ресурсів контролю, ефективний аудит у кризових умовах
Уніфікація електронного документообігу та цифрових звітів	Стандартизовані електронні форми та централізоване зберігання даних	Прискорення перевірок, зменшення ручної обробки	Безперервність контролю та збереження даних навіть у надзвичайних ситуаціях
Розширення відкритих даних та публічних порталів	Публічні фінансові портали	Доступ громадськості до фінансових показників	Підвищення прозорості, довіри суспільства, громадський контроль над коштами
Забезпечення кібербезпеки та резервного контролю	Шифрування, багаторівнева аутентифікація, резервні механізми	Захист від кібератак та аварійних збоїв	Безперервність фінансових процесів, стійкість системи до воєнних і кіберзагроз

Джерело: сформовано авторами на основі [16; 27, с. 293].

Реалізація цих заходів дозволяє забезпечити оперативний контроль, максимальну прозорість та підзвітність, підвищуючи ефективність управління бюджетними ресурсами навіть в умовах воєнного стану.

Цифрова трансформація сприятиме зростанню ефективності використання бюджетних ресурсів, оперативності ухвалення рішень, інтеграції усіх рівнів фінансового контролю та зменшенню загроз нецільового використання коштів. В умовах стрімких змін та підвищеного бюджетного навантаження подальший розвиток цифрових технологій стає стратегічною вимогою модернізації системи фінансового контролю.

6. Conclusions

Здійснене дослідження дозволило створити цілісну концептуальну модель системи фінансового контролю у державному секторі, що поєднує бюджетний контроль, казначейське супроводження та державний фінансовий ревізійний контроль. Окрім того, окреслено шляхи цифровізації державних фінансів та злиття цифрових послуг у спільну екосистему, яка гарантує швидкість, відкритість і відповідальність застосування бюджетних ресурсів навіть за умов воєнного стану.

Отримані результати мають практичну цінність, оскільки дають змогу створити ефективні механізми для збільшення прозорості та підзвітності розпорядників бюджетних коштів, оптимізації процесів казначейського супроводу, запровадження інтегрованих електронних платформ та автоматизованих аналітичних блоків. Це створює підстави для формування сучасної, стабільної та гнучкої системи фінансового нагляду, яка буде ефективно діяти в умовах воєнного стану, збільшувати результативність застосування державних ресурсів та знижувати фінансові загрози.

References

- Bei, S., Myronchuk, V., & Brytanska, N. (2024). Treasury service of the state budget of Ukraine by revenue: Analytical dimension. *Economy and Society*, (70). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-81>
- Blishchuk, K. M. (2023). Peculiarities of public finance management in the war period. *Efficiency of Public*

- Administration, (70/71), 62–67. <https://doi.org/10.36930/507008>
3. Bortniak, V. A. (2022). Forms and methods of performing financial control in Ukraine. *Academic Visions*, (13). <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/98>
 4. Canestrini, P., Galizzi, G., & Siboni, B. (2025). Addressing gender (in)equality in the health sector: gender-responsive budgeting as an accounting process for creating public value. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, 37(6), 77–102. <https://doi.org/10.1108/IPBAFM-07-2023-0130>
 5. Davydenko, N., & Sydorenko, D. (2025). Transparency of budget operations in Ukraine and its implementation in wartime. *Finance of Ukraine*, (3), 92–110. <https://doi.org/10.33763/finukr2025.03.092>
 6. Demianyshyn, V., & Shmyhel, O. (2024). The role of the treasury in ensuring effective management of local finances. (2024). *The Economic Discourse*, (3-4), 151–163. <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2024-2-14>
 7. Dmytrenko E. S. (2023). Financial system of Ukraine during the war and post-war periods: Legal and security dimension. *Kyiv Law Journal*, (2), 143–148. <https://doi.org/10.32782/klj/2023.2.19>
 8. Ivanova, O., Sydorenko, O., Skabardin, O., & Protsenko, A. (2025). Digitalization of state financial control in the sphere of public procurement in Ukraine. *Collection of Scientific Papers of the State Tax University*, (1), 38–45. <https://doi.org/10.32782/2617-5940.1.2025.6>
 9. Kadala, V. V., & Guzenko, O. P. (2025). Public (state) financial control as a tool for assessing the performance of state-owned enterprises in turbulent conditions. *Central Ukrainian Journal of Law and Public Management*, 2(10), 42–49. <https://doi.org/10.32782/cuj-2025-2-4>
 10. Korobtsova, D. V. (2022). Legal provision of financial security of the state in martial law. *Analytical and Comparative Law*, (2), 141–146. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.02.27>
 11. Kovalenko, M., & Sikalo, M. (2024). The role of digitalization in the development of public finance. *Theory and Practice of Public Administration*, 2(79), 217–242. <https://doi.org/10.26565/1727-6667-2024-2-11>
 12. Kovalenko, Y., & Krynytsia, S. (2025). Institutional support for the digital transformation of the financial system of Ukraine. *Social Development: Economic and Legal Issues*, (9). <https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.9.02>
 13. Kuzmyk, M. M., & Afonin, T. V. (2023). The role of the state treasury service in solving problem issues of control over the execution of the state budget of Ukraine. *Economics. Finance. Law*, (9), 21–23. <https://doi.org/10.37634/efp.2023.9.5>
 14. Kyreiev, A. (2024). Digitalization of processes in auditing. *European Business Association*. <https://eba.com.ua/didzhytalizatsiya-protsesiv-v-audyti/>
 15. Melnyk, T., Mykhalska, O., Travinska, S., & Feshchenko, Y. (2024). State and prospects of development of the internal financial control system in budgetary institutions. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics*, 1(224), 63–74. <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2024/224-1/8>
 16. Mishchenko, D. A., & Mishchenko, L. O. (2023). Innovative technologies in the process of reforming state financial control in Ukraine. *Electronic journal "Public Administration: Improvement and Development"*, (11). <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2023.11.4>
 17. Mukhamedyarova, L., Tussibayeva, G., Shakharova, A., Rudžionienė, K., Christauskas, Č., & Rakayeva, A. (2025). The influence of public audit bodies on the effectiveness of local budget governance. *Administrative Sciences*, 15(12), 493. <https://doi.org/10.3390/admsci15120493>
 18. Mulyk, Ya. I., Pirniak, A. O., & Sheiko, K. V. (2024). The state and development of IT audit in the digital economy. *Economic Space*, (190), 47–56. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-9>
 19. Polzer, T., Nolte, I. M., & Seiwald, J. (2021). Gender budgeting in public financial management: a literature review and research agenda. *International Review of Administrative Sciences*, 89(2), 450–466. <https://doi.org/10.1177/00208523211031796>
 20. Prutska, O., & Martynova, L. (2023). Management of public finances during the war. *Economy and Society*, (55). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-57>
 21. Radionov, Y. (2024). Role of public financial control (audit) in economic management. *Economy of Ukraine*, 67(8(753)), 29–50. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.08.029>
 22. Rusin, V. (2023). The main features of functioning of the bodies of the state treasury service of Ukraine in the conditions of the martial law. *Economy and Society*, (47). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-68>
 23. Sadkaoui, M., Nouala, J., & Boulaghlagh, M. (2025). Public financial management in crisis: a policy analysis of Morocco's 2023 earthquake response and recovery. *International Journal of Research in Economics and Finance*, 2(4), 8–16. <https://doi.org/10.71420/ijref.v2i4.85>
 24. Sidor, M. I. (2023). The impact of digitalization on financial control. *Legal scientific electronic journal*, (2), 379–383. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/89>

25. Skyba, H. I., Tsimoshynska, O. V., & Neskhoodovskyi, I. S. (2024). The role of audit in ensuring transparency of financial reporting in the context of business digitalization. *Bulletin of the University "Ukraine"*, 12(39). <https://doi.org/10.36994/2707-4110-2024-12-39-13>
26. State Treasury Service of Ukraine. (2025). Information on the suspension of operations with budget funds carried out by the State Treasury Service of Ukraine to managers (recipients) of budget funds. *The State Treasury Service of Ukraine*. <https://www.treasury.gov.ua/news/informatsiia-pro-zupynennia-operatsii-z-biudzhethnymi-koshtamy-provedeni-derzhavnoiu-kaznacheiskoiu-sluzhboiu-ukrainy-rozporiadnykam-oderzhuvacham-biudzhethnykh-koshtiv-u-i-pivrichchi-2025-roku>
27. Tereshchenko, D., Kruhlov, V., & Bodnar, K. (2024). Digitalization of public finance auditing as a tool for ensuring accountability in public governance during emergencies and war. *Theory and Practice of Public Administration*, 2(79), 292–313. <https://doi.org/10.26565/1727-6667-2024-2-14>
28. Tsiupa, O., Kondur, O., & Vasyliuk, M. (2022). Gender approach in the budget process. *The Actual Problems of Regional Economy Development*, 2(18), 288–297. <https://doi.org/10.15330/apred.2.18.288-297>
29. Vorobei, R. (2025). The financial system of Ukraine in the context of modern challenges. *Sustainable Development of Economy*, 2(53), 548–552. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-77>
30. Vyhovska, N. H., & Lytvynchuk, I. V. (2025). Control functions of the State Treasury Service of Ukraine. *Efficient Economy*, (3). <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.3.14>
31. Yushko, S. (2024). Transparent budgets as a prerequisite for effective control of public finances in the conditions of decentralization processes in Ukraine. *Finance of Ukraine*, (4), 25–39. <https://doi.org/10.33763/finukr2024.04.025>
32. Zhydovska, N., & Petryshyn, L. (2024). Modern approaches to state financial control as a tool for ensuring efficient use of budget resources. *Economy and Society*, (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-13>